

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XXV. évfolyam, 134. szám

2022/5-6.

BIZALOM ÉS FÉSZEKMELEG

Hosszú útra nézhetünk vissza. Harminckét éve indultak az első falugondnokságok a Csereháton. A Duna-Tisza közti tanya- és falugondnokok pedig a huszonöt éves múltjukat gondolhatják végig. Magam is több mint húsz évig szervezhettem, taníthattam, sőt, mondhatom, hogy már 1985-től az együttgondolkodásban is részt vállaltam Kemény Berci csapatában.

Az első gondolat, ami e speciális szolgálatról eszünkbe juthat, a BIZALOM. Az ellátottak, segítettek bizalma a tanya- és falugondnok iránt. A személyesség, a biztonság, az odafigyelés iránti igény és maga a fizikai segítség. A munkáltató és az egyszemélyes szolgáltató egymás iránti bizalma. Bizalmi háló helyi és környékbeli kollégákkal, kiterjedt kapcsolatrendszerrel, segítőkkel, szolgáltatókkal.

Ez a szolgálat is magában rejt a kifáradás, kiégés veszélyeit. Ezek a veszélyek az utóbbi évek fokozódó problémái, a járvány okozta speciális feladatok halmozódása, a váratlan nehézségek – a háború menekültjei, a migránsok növekvő nyomása – miatt halmozódnak.

Az első segítség a család és a helyi közösség, Berci szavaival a FÉSZEKMELEG, amely a legfontosabb érzelmi háttér. Legjobban ők segíthetnek újratölteni a lepadt energiákat, oldani a feszültségeket.

A szakmai és emberi szinten tartás fontos létesítménye a falu- és tanyagondnokok közösségi programjait szervező, tájékoztatásigát és képzéseit, továbbképzéseit – legalábbis eddig – biztosító egyesületek, amelyek válságos helyzetbe kerültek az utóbbi években, részben a program- és működési támogatások elapadása, részben pedig a képzési feladatok elvonása miatt. Pedig a FÉSZEKMELEG másik, nagyobb kapcsolatrendszert lehetővé tevő letéteményesei voltak, és remélhetőleg maradnak továbbra is. Az egyesületeknél halmozódtak fel a tapasztalatok, munkatársaik a pedagógusokhoz hasonló áldozatos munkával és személyes figyelemmel igyekeznek a FÉSZEKMELEG biztonságát megteremteni.

Az egyesületek közül is kiemelkedő – területének nagyságával és tevékenységének sokszínűségével és színvonalával – a Duna-Tisza köziek együttműködése, amelyhez sok erőt, jókedvet, és persze anyagi forrásokat kívánok szeretettel:

Faludi Erika

(Még hozzáfűztem volna egy kis József Attilát: „rendezni végre közös dolgainkat, ez a mi munkánk, és nem is kevés.”)

Szabó Lőrinc:

Harc az ünnepért (részlet)

És így lett mégis, így lesz minden ünnep:

*vak voltam már és dermedt zűrzavar,
s falba léptem, – s ajtót nyitott a fal!
S láttam, történnek néha jó csodák,
amikért élni érdemes, tovább
botladozni máson s magamon át,
egyszerre sírva s egyszerre kacagva,
emberi sorsom hálásan fogadva,
mint égi kedvest, aki ha kiválaszt,
akkor szeret igazán, ha kifáraszt.
Vak voltam már, hitetlen zűrzavar,
s falba léptem s ajtót nyitott a fal,
nyílt az ajtó és nyíltak jó csodák
s én boldogan botladozom tovább
idegen romokon s magamon át
s nem félek már, hogy újból elveszítsen:
két kezével egyszerre tart az isten
s ha azt hiszem, hogy rosszabb keze büntet,*

jobbja emel, és fölragyog az ünnep.

Ünnepelt a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete

Negyedszázados elkötelezettség

A falugondnokság hozzájárul a közösség, a helyi társadalom alakításához, fejlesztéséhez, a civil szféra erősítéséhez, az életminőség javításához. A Duna-Tisza Közi Egyesület 25 éve ezt a munkát generálja, gondozza, segíti. Jubileumi ünnepségünket 2022. október 27-én tartottuk

Egyesületünk 25 éves évfordulójáról Zsanán emlékeztünk meg. Az alig több mint hétszáz lelket számláló Zsana polgármestere, Visnyei Miklós köszöntője során elmondta: huszonkét éve működik náluk a tanyagondnoki szolgálat, amelyre nagy szükség van a hatalmas kiterjedésű tanyavilágban.

Csörszné Zelenák Katalin felidézte az egyesület megalakítását: 1997. október 31-én alakították meg egyesületüket Kelebián 16 fővel. Aktív egyesületi tagként Gárgyán József öttömösi tanyagondnok és Torma Béla homokmégyi falugondnok van még sorainkban, s az alapítók közül nyugdíjas tag Csernák János nyárlőrinci, Osztrogonác Bélané csikériai tanyagondnok. Ma az öt megyében (Bács-Kiskun, Csongrád-Csanád, Békés, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest megyében) 220 településen 319 falu- és tanyagondnokság teljesíti szolgálatát.

Bányai Gábor országgyűlési képviselő, kormánybiztos előjáróban megemlítette, hogy 1997-ben találkozott először Csörszné Zelenák Katalinnal, illetve a falugondnoksággal, amikor vidékfejlesztési pályafutásának az első lépéseit tette meg, illetve elkezdte azt a munkát, amit a területen lévő településeik megmentéséért akartak folytatni. „Minden kedves falugondnoknak és településvezetőnek gratulálok, hogy 25 éve létrehozták a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületét – folytatta beszédét –. de mindannyian látjuk, hogy mekkora sikere volt annak, mikor kormányzati szinten végre elkezdtek a magyar falura, a magyar vidék utolsó bástyáira figyelni. Az elmúlt 32 évből nem sok ilyen időszak volt, körülbelül 6-7-8 esztendő amikor a magyar falura, a magyar vidéknek az utolsó bástyáira volt kormányzati figyelem. Csak két évet kérünk a felzárkóztatáshoz,

az óriási hiányok pótlásához, ami gyakorlatilag leszakította a magyar vidéket a magyar városokról.”

„Tisztelet jár a falu- és tanyagondnoki szolgálatok munkatársainak az alázattal, szeretettel és türelemmel végzett munkájukért” – fogalmazott köszöntőjében Mák Kornél, a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat alelnöke.

Ez követően dr. Duró Annamária a falugondnokság kitalálójának és megvalósítójának, a Magyar Örökség-díjas Kemény Bertalan alakját idézte fel. Majd Zsolyomi Attila mutatta be a zsanai tanyagondnoki munkát.

Magyarországon a tanyás térségek hatalmas területet ölelnek fel, főleg az Alföldön, ahol nagyon sok egyedülálló, magányos, idős ember él, akiknek a szolgáltatások – mint például gyógyszer, élelmiszer, meleg étel – csak a falu- és tanyagondnokok közreműködésével érhetők el. Dr. Feldmann Zsolt, mezőgazdaságért felelős államtitkár közlése szerint a kormány számára kiemelten fontos, hogy több száz településen a falugondnokok elkötelezett, odaadó munkával segítséget, törődést és nagyon gyakran társaságot is jelentenek az idős embereknek. A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének szervező munkája pedig azért meghatározó, mert keretet ad, szakmai támogatást nyújt a gondnokságot vállaló embereknek, és ezáltal lényegében hozzájárulnak egy élhetőbb magyar

vidék megteremtéséhez – fogalmazott az államtitkár, majd így folytatta:

„Büszkék vagyunk arra, hogy az elmúlt években kilenc alkalommal hirdettünk nemzeti költségvetésből tanyafejlesztési programot, s ennek keretében több mint 13 milliárd forinttal tudtunk hozzájárulni 3400 tanya megújításához. Arra is figyelmet fordítottunk, hogy mindezekén túl az uniós vidékfejlesztési támogatásainkat is erre a célra használjuk fel. Így jutott nyolcmilliárd forint a víz-, a szennyvíz-, az áram- vagy éppen az energetikai rendszerek korszerűsítésére.”

Dr. Feldmann Zsolt előadása során beszélt azokról a támogatásokról is, amelyek a jövőben segíthetik a tanyás térségekben élőket. A tanyafejlesztési pályázatot a Vidékfejlesztési Program keretében 2023. júliusig meghosszabbították, így minden érintett számára az energetikai korszerűsítést vagy a többi elemi infrastruktúra fejlesztését szolgáló lehetőség továbbra is nyitva marad. Mindez a gyakorlatban akár négymillió forint vissza nem térítendő támogatást is jelent. Úgy tervezik meg a jövőre induló agrár- és vidékfejlesztési támogatási rendszert, hogy a kistelepülések és a tanyás térségek infrastruktúra-fejlesztésére, az ottani energetikai, turisztikai vagy fejlesztési együttműködéseire 100 milliárdos nagyságrendben állítottak be forrásokat.

Hogy mi minden történt egyesületünk 25 évben? Ezt Bálint László elnök, Ásotthalom tanyagondnoka idézte fel. Hangsúlyt helyezett a falugondnokok mellett a tanyagondnokok munkájára, illetve megemlíttette Nógrádi Zoltán kezdeményezését a két szolgálat különválasztásáról. Az egyesület jellemző tevékenységeiről pedig tagjaink számoltak be.

Bíró Zoltán, Kelebia tanyagondnoka a falugondnoki képzésekről beszélt:

„Egyesületünk megalakulásakor másként működött az alapképzés. Bentlakásos formában valósult meg. Vértesacsán zajlott a képzés, én magam is odajártam még 2007-ben. Nemcsak maga a képzés volt érték, hanem az utána közösen eltöltött idő is. A kollégákkal, barátságok szövődtek, tapasztalatot cseréltek az emberek egymással és olyan kapcsolatrendszer épült ki, ami felbecsülhetetlen.

Manapság azt látom a tanulókon – magam is senoir tanyagondnokként tevékenykedem az egyesület keretein belül –, hogy gyorsan, minél hamarabb túl legyenek a képzésen és mehesse-nek is hazafelé. Mindig mondom nekik, hogy próbálják a kollégákkal erősíteni a kapcsolatot, mert, ha kilépnek az iskolapadból, magukra maradnak a munkájukkal, és nemcsak a kollégákkal, hanem az egyesülettel is gyengülni fog a kapcsolatuk, amit lényegében ki sem építettek. Nagyon nehéz ilyen feltételek mellett erős kötelékeket kovácsolni a tanulókkal. Van, akivel csak azért, mert muszájból vállalja ezt a munkát, nem érzi sajátjának a falu-és tanyagondnoki

szolgálatot. A képzés gyakorlati részénél a tanuló egy napot eltölt velünk, seniorokkal, hogy lássa, nálunk hogyan zajlanak a hétköznapiak. Ilyenkor meg tudjuk beszélni, hogy milyen problémák vannak, amiket ő otthon nem tud megoldani. Esetleg jó példával tudok neki szolgálni, amit a saját településén alkalmazni tud. Aztán egy napra én megyek a képzésben résztvevőhöz, s megnézem, hogyan végzi a feladatát a terepen. Ekkor is meg tud kérdezni olyan dolgokat, amit esetleg egy képzésen nem mer. Négy szemközt nyilván egy kicsit kötetlenebbül tudunk beszélgetni. Aki tényleg komolyan gondolja a falu- és tanyagondnokságot, az nagyon sok hasznos információval és tapasztalattal lehet gazdagabb.

Ugyanígy van a továbbképzéseknél is. Össze sem lehet hasonlítani, amikor régen a kollégákkal beültünk egy képzésre és együtt hallgattuk végig az előadásokat. Azután meg tudtuk beszélni az elhangzottakat, és az oktatótól is bátran kérdezhettünk. Így egészen más tapasztalatokat, élményeket szereztünk, mint egy számítógép előtt ülve. Tudom, hogy nem könnyű a mai helyzet, hiszen a képzés legtöbbször bentlakásos, ki kell szakadni a családtól. Egy kicsit a sorkatonai élethez tudnám hasonlítani, hogy senki nem akar menni, de a leszerelés után már csak arra emlékezik az illető, hogy milyen jó volt. Arra biztatnék mindenkit, hogy legyen számára fontos a képzés, ahol új ismeretekkel gazdagodhat, olyasmit tanulhat, amit esetleg még nem tudott, illetve a meglévő tudását frissítheti, legyen szó KRESZ-ről vagy különfé-

le szakmai továbbképzésről. Jó néha kiszakadni a komfortzónából, más szemmel nézni a világot. Úgy gondolom, ha egy leendő kolléga máshol megtapasztalja, hogyan működnek a dolgok, akkor attól kezdve önmagát is máshogy látja majd.”

Mladonyczki Zoltán, Magyardombegyház falugondnoka az egyesület által szervezett látóutakra tekintett vissza:

„Magyardombegyház Békés, Dél-Békés legkisebb települése, zsáktelepülés. Amikor megszülettem, háromszázan laktak a faluban, most mintegy százhuszan. Úgy nőttem föl, hogy alig mozdultam ki a településről. Szüleim helyben dolgoztak, igazából nem volt miért elmennünk máshová. Amikor a tőlünk 40 kilométerre lévő Békéscsaba középiskolájába kerültem, az nekem olyan volt, mintha Budapestre mentem volna.

Tíz éves volt az egyesület, amikor 2007-ben elkezdtem a falugondnoki szolgálatot. Az első, Baranya megyei látóútnál úgy hozta a sors, hogy pótpót-póttagnak kerültem fel a listára, előttem voltak egy csomóan és ha valaki visszamondja, akkor én is mehetek. A kirándulás előtt két nappal felhívott Katalin, hogy felszabadult egy hely. Örültem neki, de úgy terveztem, hogy a feleségemet is magammal viszem, ha már adódik ez a lehetőség, akkor menjünk együtt. A sors iróniája volt, hogy a szervezőknek sikerült még egy helyet kiszorítaniuk, fogalmam sincs, hogy hogyan. Mondta a feleségem, hogy vigyünk egy kis süteményt, vigyünk egy kis pálinkát. Gondoltam, pálinkát nem isznak a sofőrök, és biztos, ami biztos alapon bepakoltunk húsz szendvicset és vittünk süteményt is. Amikor odaértem a buszhoz, egy kopasz, szemüveges, kis ember – Seres Feri – megállt előttem, kezében egy pálinkás üveggel, és megkérdezte, hogy iszom-e belőle. Próbáltam hátrítani, hogy hajnali négykor keltem, ilyenkor nem szoktam inni. Ment a huzavona, végül csak beadtam a derekam. Úristen, megittam, lesz, ami lesz! És jöttek a többiek, újabb üvegekkel. Ahogy elindultunk az Ipoly utcai iroda elől, máris kértem a feleségemtől az első szendvicset, nehogy baj legyen.

(Folytatás a 4. oldalon)

(Folytatás a 3. oldalról)

Nekem meghatározó élmény volt, hogy olyan emberekkel találkoztam, akikkel előtte még soha. A zötyögő buszon arról beszélgettek, hogy mi újság van náluk meg mit, hogyan csinálnak. Ez ment három napig. Folyamatosan mentünk, kisfaluról nagyalura, bejártuk az egész régiót. A harmadik nap végén este nyolc óra felé értünk Kecskemétre, már sötét volt és ránk még 160 kilométer várt hazáig. Amikor este fél tízkor a településünk közelébe értünk, elhatároztam, hogy felhívom a kollégámat, egyszerűen el akartam neki mesélni az élményeimet. Azzal kezdtem, hogy erre a látóútra nem nekem kellett volna elmenne, hanem a polgármesternek, a képviselőnek, hogy lássák mások példaértékű buzgólkodását. Sokáig beszélgettünk, kiveséztük a dolgokat, így amikor felmerült a következő látóút lehetősége, alig vártam az indulást. Mindegy, hogy hová megyünk, csak menjünk. Évről évre jártuk az országot – Baranyából Borsodba, Borsodból Zalába, stb) –, és én minden látóúton ott voltam. Egyszer csak azt vettem észre magamon, hogy látóútfüggő lettem. Kinyílt előttem a világ. Kíváncsi voltam más vidékek településeire, az ottani gyakorlatokra, és arra, mi az, amit nálunk tudok hasznosítani, mit mesélhetek én el nekik a mi kezdeményezéseinkből.

A 15 év alatt – ha jól számolom – nyolc látóúton vettem részt. A településeken és tájakon kívül megismertük a tanyagondnokokat vagy falugondno-

kok munkáját is, a polgármesterektől pedig a helyi viszonyokról, eredményekről, jó példákról hallottunk beszámolót. Ezeken a szakmai utakon jobban megismerhettük egymást, sokan vannak itt is, akikkel a látóúton vált szorosabbá a kapcsolat. Közben bejártuk Tolnát Baranyát, megtapasztaltam, hogy mindenkinek a saját hazájában kell királynak lennie, mert mindenhol az adott település viszonyai, igényei mutatják meg, hogy mit kell tenni. Vagyis: én nem tudom a saját falum példáját elvinni máshová, mert ott teljesen mások a lehetőségek, ellenben a tapasztalataimat hasznosítani tudtam a munkámban. Amikor seniornak felkértek, akkor is jobban szerettem menni máshová, minthogy valaki hozzánk jöjjön. Ez a mai napig így van, hiszen egy olyan kis helyen, mint a miénk, nem sok mindent tudunk mutatni. Én viszont szeretem felfedezni azokat a településeket, ahol még nem jártam. A tanulóimtól is azt kérem, hogy oda menjünk, ahol még nem voltunk. Ez a kíváncsiság valószínűleg abból fakad, hogy a látóutak felnyitották a szememet.”

Vidácsné Lukucza Éva szatymazi tanyagondnok:

„Megtisztelő számomra, hogy én mutathatom be a falu- és tanyagondnoki találkozókat. Az alap- és továbbképzések, szakmai műhelynapok, konferenciák, látóutak, külföldi szakmai tapasztalatcserék, családi napok mellett igen fontos szerepet töltenek be a falu- és tanyagondnoki találko-

zók. Már a kezdetektől fogva évente 4-5 alkalommal kerülnek megrendezésre, mindig változó helyszínen, akár 80-100 fős létszámmal. Ezeken részt vesznek polgármesterek, jegyzők, intézményvezetők is. A kötetlen beszélgetés, tapasztalatcsere mellett minden alkalommal be is mutatkozik a vendéglátó település. Általában a polgármester mutatja be a falut, ismerteti a múltját, a jelenlegi és jövőbeni fejlesztéseket, a régóta őrzött értékeit, természeti kincseket, épületeket, alkotókat, kiadványaikat. Helyet kapnak a jó gyakorlatokról szóló beszámolók is. Ezután legtöbbször különböző minisztériumok munkatársaitól hallunk tájékoztatást aktuális, mindannyiunkat érintő témákról. Minden alkalommal bemutatkoznak a falu- vagy tanyagondnokok is. Ismertetik munkájukat, beszélnek hitvallásukról, esetleges problémákról, terveikről. A település művészeti csoportjai is gyakran tartanak bemutatót. Óvodások, iskolások, nyugdíjas fellépők színesítik, teszik hangulatossá, szórakoztatóvá a találkozókat. A települések készülnek kísézőprogrammal is: faluséta, lovasbemutató, csónakázás a Tiszán, lovasfogatozás, kertészeti, gyümölcstüftvény bemutató.

A falu- és tanyagondnoki hálózat mintaszerű közösség, szinte család. Ennek megfelelően családias, kellemes hangulatban zajlanak ezek a találkozók. Itt értesülhetünk év közben az egyesület pályázatairól, programjairól. A szíves vendéglátás is elmaradhatatlan minden alkalommal, ezen kívül mindenütt a településre jellemző, vagy hírneves termék, apróság is jut ajándékba a vendégeknek. Ezek mellett nagyon fontos a résztvevő kollégák egymás közötti beszélgetése, hiszen ahogy mindig elmondjuk, egymás tapasztalataiból tanulunk a legtöbbet. Mind ugyanazt tesszük naponta, de mégis mindenhol másként. Napjainkban már falu- és tanyagondnokok sokasága igyekszik enyhíteni a leghátrányosabb helyzetben élők gondjait, ezért reméljük, hogy a megmozgítások nyomán kialakuló helyzet nem lehetetleníti el a szolgálatok munkáját, tovább végezhetjük sokrétű, gyönyörű munkánkat, és még sok évig összegyűlhetünk a találkozókra, hogy tapasztalatokkal, információkkal gazdagodhassunk.”

Turcsán István, Csemő tanyagondnoka a családi napok máig elengedhetetlen résztvevője, főzőmestere. Elmondta, hogy húsz éve vesz részt a tanyagondnoki munkában, azóta nem is hagyott ki egyetlen egy családi napot se. Tőle a lecsót kérik legtöbbször. Az ő gondolatait idézzük:

„Amikor húsz évvel ezelőtt elkezdtem a tanyagondnoki munkát rájöttem, hogy a családomba fogadtam a települést minden gondjával-bajával, s ennyi idő távlatából elmondhatom, hogy a település is a családjába fogadott engem. A tanyagondnok nem csak egy család, hanem számos család életében vesz részt – jóban és rosszban egyaránt. Családi napot több helységben rendeztek már (Szelidi-tó, Kunfehértó, Bócsa, Lakitelek, Ásotthalom), magam is sok ilyen rendezvényen megfordultam. Csak köszönet jár azoknak a településeknek, ahol vállalták a házigazda szerepét.

Mindenütt más programokkal, más eseményekkel rukkoltak elő, még strandolás és múzeumlátogatás is volt. Bárhová mentünk, kellemes napot tölthettünk el. Már 10 órakor álltak a bográcsoknál, hogy finomabbnál finomabb ételek készüljenek bennük. Előtte azonban nem hagyhattuk ki a gyümölcsöket, jobban mondva a gyümölcspárlatokat, melyeket előszeretettel végig is kóstoltunk. Nagyon viccesek, humorosak szoktak lenni a családi vetélkedők. Öröm nézni az apukákat – három gyümölcspárlat után –, ahogyan zsáokban futnak, de mindig hősiesen küzdenek és végigcsinálják a feladatot.

Bízom abban, hogy a családi nap sokáig fennmarad egyesületünk életében, és még rengeteg települést meglátogathatunk. Önkormányzatunk és tanyagondnokságunk nevében meg is ragadnám az alkalmat, hogy a következő családi napot rendezzük nálunk, Csemő községben. Mindenkit szeretettel várunk!”

Hazai és határon túli kapcsolatépítés volt a következő témánk. A 25 év alatt számos szervezettel vettük fel a kapcsolatot. Például az országban működő falugondnoki egyesületekkel, a Kamra Túra Egyesülettel, s határainkon túl működő közösségekkel. Ezek közül mutatunk be kettőt.

Tóth Márta, a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat képviselője:

„Az én kapcsolatam a falugondnoki egyesülettel már a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat megszületése előtt elkezdődött és sokkal mélyebb régebbi szálakra vezethető vissza. Több mint 20 éve dolgozom együtt a falugondnoki egyesület munkatársaival. Amikor kijöttem az egyetemről, területfejlesztőként, ifjú titánként lelkesen mi sem volt természetesebb annál, hogy igent mondjak Csörsz Zelenák Katalin megkeresésére, felkérésére, hogy működjek együtt ezzel a civil, illetve állami gondozásban létrejött társadalmi innovációval, a vidékfejlesztés alapeszközével, az önmagán túlmutató szociális ellátási formával, ennek a működtetésével. Együttműködésünk azóta is tart különféle formában, különféle feladatokban.

Ez a szakmai kapcsolat csak erősített, illetve jó alapokat adott ahhoz, hogy a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat Bács-Kiskun megyei területi felelőseként – immár több mint tíz éve – együttműködhettek a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületével, azzal a civil szervezettel, amelyik az országban a legnagyobb területtel bíró falugondnoki egyesület, s talán az egyik legrégebbi múltra tekinthet vissza, a legnagyobb kapcsolatrendszerrel, tagsággal rendelkezik, és a legtöbb, legsokszínűbb feladatokat látja el. Azt gondolom, a falugondnokságokkal, illetve a falugondnoki egyesületekkel az egész országban együtt kellene működnie a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózatnak, minden megyei területi

felelősnek, mint ahogy ebben a régióban, ebben a megyében is ez megtörtént, merthogy mind a két szervezeti forma hálózatos formában működik szerveződik, így nagyon jó párhuzamos feladatokat tudunk ellátni. Azért is indokolt ez a fajta együttműködés, mert a falugondnokok, tanyagondnokok a vidékfejlesztés alapegységei, alapfeladatokat ellátó szakemberei.

Miben látom az MNVH és a falugondnoki egyesületek – így a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületével is – közötti együttműködési lehetőségeit, területeit? Az egyesület a kiadványaiban, a hírlevelében, a rendezvényein, a sajtóanyagaiban lehetőséget teremt számomra arra, hogy a vidékfejlesztéssel kapcsolatos aktualitásokról tájékoztatást adhassak a vidéken élőknek, a vidéki települések vezetőinek, intézményvezetőknek, falu- és tanyagondnoknak, illetve a falugondnokon keresztül eljuthatnak ezek a gondolatok, a vidékfejlesztés aktualitásaival kapcsolatos fontos információk a lakossághoz. Igyekszem a különféle rendezvények, a képzések alkalmával aktuális témákat feltárni a falugondnokok előtt, és bízom benne, hogy ezt közvetítik az ellátottjaik felé is. Ezek közül kiemelném azt a tevékenységet, amikor pályázati tanácsadás formájában próbálom a települések munkáját segíteni. Számos alkalommal keresnek intézményvezetők, polgármesterek elsősorban vidékfejlesztési vagy tanyafejlesztési programokhoz kötődő pályázatokkal kapcsolatos kérdésekkel, (Folytatás a 6. oldalon)

(Folytatás az 5. oldalról)

és több alkalommal nyújtottam már segítséget, adtam tanácsot tanyagondnoknak a pályázataik megírásához, és közülük sokan kerestek meg azzal is, hogy működjek közre ellátottjuk tanyafejlesztési pályázatának elkészítésében.

Szerintem ez hatékony együttműködési munka lehet. Miközben az információ nemcsak egy irányú lehet. Hálás vagyok a tanyagondnokoknak, falugondnokoknak azért, hogy rajtuk keresztül folyamatosan friss képet kaphatok a vidékfejlesztés aktuális helyzetéről, állapotáról, és arról is, hogy milyen problémákkal szembesülnek az adott időszakban a vidéken élő emberek. Ezeket a munkám során föl tudom használni, az információkat továbbítani tudom olyan szervezeteknek, melyeknek az a feladatuk, hogy tegyenek lépéseket a problémák megoldása érdekében.

Azt gondolom, hogy együttműködési lehetőség lehet az is, amikor vidékfejlesztést érintő kutatásokban, tanulmányok elkészítésében, illetve terepi kutatómunkában dolgozunk közösen. Erre is volt már példa, és az ilyen felmérések elkészítésére a következő időszakban is nagy szükség lenne. Fontos lenne például, hogy a Falufejlesztési Társaság Kemény Bertalan Falufejlesztési díjának és emléklapjának odaítélésére szélesebb körben lehessen javaslatokat tenni, hiszen ennek a szakmának ez a legméltóbb elismerése. Én mindenképpen örülnék neki, hogy minél több megyei, illetve régiós munkatársat láthatnánk a díjazottak sorában.

A falugondnok alap- és továbbképzésének lebonyolításában vidékfejlesztési témában előadóként szoktam részt venni. Elsősorban a vidék- és falufejlesztésről, a helyi termékekkel kapcsolatos ismeretekről, a rövid el látási láncról, a szociális gazdaságról, a helyi értékekről, a környezet- és klímatusatosságról, valamint a pályázati lehetőségekről szoktam beszélni. Ez a sok téma csak morzsányi halmaza annak az ismeretanyagnak, amivel felruházódnak a falu- és tanyagondnokok az alapképzésen, továbbképzéseken. Meggyőződésem, hogy a falu- és tanyagondnokok szerteágazó ismeretekkel, készségekkel való felkészítése indokolja a falugondnoki egyesületek

hangsúlyosabb, önálló szerepvállalását az alap- és továbbképzések kidolgozásában, szervezésében és lebonyolításában.

Az MNVH és a falugondnoki egyesületek akár egy lobbitevékenységben is együtt tudnának működni. Volt már közös fellépés – és bizonyára még lesz is – a Herman Ottó Intézet és az Agrárminisztérium felé annak érdekében, hogy a tanyafejlesztési program keretében a falu- és tanyagondnoki szolgálatok fejlesztése ismét támogatható legyen a falugondnoki szolgálatokat fenntartó intézmények, önkor-

mányzatok és falugondnoki egyesületek számára.

A Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat szerepet vállalhat – és ez üzenet is az én delegáló szervezetem felé – a falu- és tanyagondnokok vidékfejlesztési feladatait érintő szakmai és anyagi támogatásában, ugyanis a falugondnoki egyesületek szakmai rendezvények széles skáláját képviselik a műhelyfoglalkozásoktól kezdve a tapasztalatcseréken, a tanulmányutakon, a szakmai találkozókra át a konferenciákig, s ezeknek bármelyike alkalmas lehet a vidékfejlesztési információk közvetítésére.

sére, az MNVH megjelenésére, ezáltal az MNVH projektötletének támogatására is.

A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete több mint 20 éves tapasztalattal rendelkezik hazai és uniós határon átnyúló pályázatokban is, projektek lebonyolításában önálló pályázóként és konzorciumi partnerként. Egyebek mellett megvalósított már módszertani, képzési, közösségfejlesztési, vidékfejlesztési, foglalkoztatási, LEADER, CLLD, bűnmegelőzési, prevenciók tapasztalatcseréire irányuló, kultúrákövetítő könyv, kiadvány kiadását célzó projekteket, sőt az egyesület egyfajta projektkezelői tapasztalattal is rendelkezik, hiszen az elmúlt években az EMMI több alkalommal ezen a szervezeten keresztül támogatta a többi falugondnoki egyesület munkáját is.

A fentiek közül többen projektmegvalósítóként is bevonták az MNVH területi felelőst, azaz engem. Az ilyen típusú projektek bármelyikében el tudok képzelni együttműködést a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat és a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete között. Ezen túlmenően pedig bárkinek jó szívvel ajánlom az egyesületet együttműködő partnernek, akár önálló projekt lebonyolításához, valamint az MNVH és forrásai figyelmébe. Ha a jelenlévők ilyenfajta vidékfejlesztési jellegű pályázattal találkozhatnak, nyugodtan vegyék fel a kapcsolatot az egyesülettel. Tapasztalatból tudom, hogy nagyon profi szakmai munkát képesek nyújtani az együttműködésben."

Ricz Gábor, a szabadkai Caritas vezetője:

„Két témáról szeretnék beszélni. Az egyik a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének kötődési pontjai a délvidéki szervezetekkel és Caritassal. A másik pedig, egy bizonyos 10 ezer óráról szól.

Hálás vagyok Zsidai Erzsikének, hogy 2008 áprilisában meghívott Kishegyessre. Ekkor ismerkedtünk meg. Az akkor elhangzott mondatok, igazságok, történetek lerakódtak bennem. Jelenleg a Délvidéken 54 falugondnok tevékenykedik, megközelítően 865 idős embert látnak el 51 település 17 önkormányzata égisze alatt. Hogy minderről beszélhetek, az azért lehetséges, mert a szolgálatok munkájához ti adtátok az elméleti alapokat, a stratégiát. A találkozásaink, beszélgetéseink során hallottak elraktározódtak az agyunkban, és egy konkrét feladat vagy konkrét döntés esetén eszünkbe jutottak. Sokat tanultunk tőletek, csak így tudtunk végigmenni az utunkon. Nem kevés, amit megvalósítottunk, hihetetlen fejlődést eredményezett a veletek való együttgondolkodás. Amikor a Covid-járvány döntés elé állított bennünket, hogyan folytassuk tovább a munkánkat, telefonon felhívtam Katalint. Vasárnap este volt, de nem számított, hosszan átbeszéltük a dolgokat, és a végére hoztunk egy közös döntést.

A tízezer óra. A munkát kutató tudomány megállapítása szerint amikor valaki befejezi a szakképzését tízezer órát kell ledolgoznia ahhoz, hogy szakemberré váljon. Egy átlagos

negyven órás munkahéttel számolva ez négy év és kilenc hónap. A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete a 25. évüket tölti be, ez pedig azt jelenti, hogy ötszörös szakembereknek számítanak. Csakhogy egy civil nem tud negyven órát dolgozni egy héten, hanem inkább hatvanat, tehát nem öt, hanem hat napot dolgozik, és nem nyolcat, hanem tízet egy nap, így jön ki a hatvan óra hetente. Így már másképp állunk, tehát három év és három hónap alatt összejön a tízezer óra.

Most, amikor azt vizsgáljuk, mekkora is a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének szaktudása, akkor azt látjuk, hogy egyik esetben ötszörös szakemberek, a másik esetben nyolcszoros szakemberek. Rendben van ez így? Nincs. Mert az egyesületnek van három munkatársa, azaz még hárommal kell szoroznunk, tehát esetünkben a végeredmény szerint tizenöt-től huszonnégyszeres szakmaiságról beszélhetünk. Van olyan ember, aki azt gondolja, hogy ennél többet tudhat? Nincs. Szabad-e megkérdőjelezni a tevékenységeket?

Ki akarhat a helyetekbe lépni? Ki tud tőletek többet a falugondnokságról? Bárcsak ki tudnám számolni, hogy hány falugondnok és hány munkáltató van, és hány évet töltöttek ők a terepen. Ti a munkátokat jól meg tudjátok csinálni, és ezzel legyetek tisztában, amikor egyedül maradtok. A döntéshozók fejében csak egyetlen egy kérdés jelenhet meg, ez pedig az, hogy hogyan segíthetem a Ti munkátokat, mint döntéshozó."

A szakmai konferencia összefoglalásaként kérdések fogalmazódtak meg a résztvevőkben. Fenntartható marad-e a falugondnoki rendszer? Hány ember, család életét könnyítheti meg, teheti egyáltalán élhetővé a falu- és tanya-gondnoki szolgálat? Bízunk benne – és azért dolgozunk –, hogy ez az értékes szolgálat fenntartható és bővíthető legyen határainkon innen és túl is.

Ehhez nemcsak az eszközök beszerzése szükséges, fontos a falugondnoki munka anyagi és erkölcsi elismertségének növelése, a falugondnokok képzési és továbbképzési rendszerének újragondolása, a falugondnoki civil szervezetek működésének biztosítása is.

Biztonság, Egészség, Közösség

Sikeresen zárult a projektünk

Egyesületünk **Biztonság, Egészség, Közösség** című, TOP-7.1.1-16-H-ESZA-2020-01432 azonosítószámú projektjének megvalósítási határideje 2022. október 18-án véget ért. A pályázat megvalósítása során az volt a célunk, hogy olyan szemléletformáló programokat valósítsunk meg, amelyek hozzájárulnak a közösségi együttműködések erősítéséhez. Már a pályázat címe – **Biztonság, Egészség, Közösség** – is arra utalt, hogy a programok során nagy hangsúlyt fektettünk a személyi- és vagyoni biztonságra, a magán és közvagyon megőrzésére; az élet, a testi-lelki egészség védelmére, valamint a közös felelősségvállalás fontosságára.

Előző lapszámunkban beszámoltunk a 2020. október 19. és 2022. július 31. közötti időszak alatt megvalósult programokról, de a megvalósítási időszak utolsó két és fél hónapja sem telt tétlenül, további hat programmal gazdagítottuk Kecskemét közösségi életét.

Balesetmegelőzési témában két programot szerveztünk, az egyiket alsós általános iskolásoknak, a másikat pedig nagycsoportos óvodásoknak. Az óvodások programjának (Pöttöm próba) végén a gyermekek együtt tornázhattak egy rendőrségi robottal, ami nemcsak az ő körükben aratott nagy sikert.

média és az iskolai zaklatás veszélyei.

Az elsősegélynyújtás témában megvalósult utolsó műhelymunkánk is különlegesre sikerült, ugyanis egy általános iskola szinte teljes felső tagozata vett rajta részt. A helyszín a tornaterem volt, ahol először elméletben tekintették át a sérüléseket és belgyógyászati megbetegedéseket, majd forgószínpad-szerűen, három helyszínen gyakorolhatták a gyerekek – mentőtiszték felügyelete mellett – a műfogásokat, a kötözést és az eszközös újraélesztés, a defibrillátor használatát.

A Bűnmegelőzési és közlekedésbiztonsági konferenciát 2022. szeptember 22-én rendeztük meg, aminek

gazdagodjanak, hogy a jövőben senki ne váljon a személyét, vagyonát érintő támadás vagy közlekedési baleset sértettjévé, áldozatává.

A rendezvény résztvevőit Arató László r. ezredes, rendőrségi főtanácsos, a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság megyei rendőrfőkapitány helyettese köszöntötte. A konferencia első részében a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság munkatársainak előadásait hallgathatták meg a résztvevők. Váróczi-Bakos Rita c. r. őrnagy bemutatta a pályázati programok során megvalósult rendőrségi együttműködést, Pestiné Zéltty Brigitta c. r. őrnagy felhívta a figyelmet, hogy bárki lehet áldozat, az állatvédelemről Bozóné Soós Marianna c. r. őrnagy adott jó tanácsokat, majd ismét Váróczi-Bakos Rita következett, aki építészeti bűnmegelőzésről beszélt. A bűnmegelőzési témák közül nem maradhatott ki a hazai illegális piacon egyre nagyobb teret hódító, sok veszély rejtő Elf Bar sem.

A szünet után a „közRekedés”, a közlekedésbiztonság volt a téma. A pályázat során megvalósult balesetmegelőzési műhelymunkák tapasztalatait Komáromi László balesetmegelőzési csoportvezető foglalta össze, majd Farkas Attila r. főtörzsszáslós a közlekedési balesetek okait és az elkerülés lehetőségeit mutatta be. Végül Zsiros Csaba mentőtiszt, a Neomedical Kft. ügyvezetője beszélt arról, hogy a közlekedés során kialakuló belgyógyászati betegségek is okozhatnak balesetet. Hangsúlyozta, hogy az elsősegélynyújtás állampolgári kötelesség!

A fenti műhelymunkákkal, fórumokkal és konferenciával együtt a két év alatt a tervezett 46 program helyett 48-at valósítottunk meg, amelyeken a jelenléti ívek szerint 1.502 fő vett részt az óvodásoktól a szépkorúakig. Az adott témában a tematikát az előadók mindig a résztvevők korcsoportjának megfelelően állították össze. Ezúton köszönöm meg színvonalas szakmai munkájukat, amellyel hozzájárultak a programok és az egész projekt sikeres megvalósításához.

Sümeгинé Ország Edit

A téma: Balesetmegelőzési műhelymunka (Kecskemét Ceglédi úti Óvoda)

Bűnmegelőzési fórumot szintén két alkalommal és szintén két különböző korosztály (felső tagozatos diákok, valamint középiskolások és fiatal felnőttek) részvételével valósítottunk meg. Mindkét fórum kiemelt témái voltak az Elf Bar (speciális, aromát tartalmazó elektromos cigaretta), a közösségi

egyik célja az volt, hogy a rendőrség és a civil szervezetek, a szakemberek és a lakosság az eddig kialakult partneri kapcsolatukat a közrend, közbiztonság fenntartása, javítása, a bűn- és balesetmegelőzés érdekében szorosabbra fűzzék. A másik cél, hogy a résztvevők hasznos információkkal

Hírek

Fotópályázatunk győztese

A magyar tanya értékei című fotópályázatunkra 18 anyagot küldtek be a falu- és tanyagondnokok. Az alkotások jellemzően a tanyát, a határt, a falut új nézőpontból mutatták be. Valamennyi résztvevőnek sikerült elkapnia egy különleges pillanatot és képileg kifejezni, avagy Susan Sontag szavaival: „a tér és az idő egy szeletét” bemutatni.

Az eredmények:

I. helyezett: **Kökény Gizella**, Jászi-vány falugondnoka; II. helyezett: **Sárközi József**, Gyula tanyagondnoka; III. helyezett: **Lesták Zoltán**, Bugac tanyagondnoka; Különdíj: **Aradi Imre**, Nagytőke falugondnoka.

2023 évi falinaptár

A 18 pályázó képiből állítottuk össze 2023-as naptárunkat. Akik nem tudtak részt venni a konferencián és szeretnének 2023-as naptárat, keressék az irodánkat.

A képekből hordozható kiállítási anyag is készült, melyet bármelyik településen szívesen bemutatunk.

Akik soha nem adják fel

A Szociális munka napján (november 12-én) köszönik meg azok tevékenységét, akik hivatásból, fáradhatatlanul dolgoznak a rászorulókért.

A falu- és tanyagondnokok is szociális területen dolgoznak. Ők azok, akik nem csupán a saját és a családjuk terheit viszik a vállukon, hanem a segítségre szorulókat is.

Erejükön felül dolgoznak: fizetésük sírnivaló, munkájuk mennyisége embertelen, eszközeik a segítségnyújtásra fogyóban.

Felemelő látni, hogy reményvesztettségük ellenére sem adják fel. Mert a hivatástudatnál erősebb hajtóerő alig akad. Munkájuk igazán akkor válik láthatóvá, ha nincs ki elvégezze.

Köszönjük munkájukat!

Továbbképzések

A Falugondnokok Vas és Győr-Moson-Sopron Megyei Egyesületének szervezésében az elmúlt három hónapban két Falu- és tanyagondnok helyettes képzést (választható továbbképzés, T-02-020/2020, 40 pont) valósított meg egyesületünk a Dunántúlon.

Kiskorpadon 2022. szeptember végén 24 fő Somogy megyei, október közepén pedig Devecserben 20 fő Veszprém megyei résztvevő ismerhette meg a falu- és tanyagondnoki szolgáltatás sajátos értékeit, jellemzőit, helyét a szociális ellátórendszeren; és sajátíthatott el olyan szakmai készségeket, amelyek felkészítik a helyettesítés során felmerülő feladatok hatékony ellátására.

Egyesületünk az ősszel ismét lehetőségek kapott az NSZI Dél-Alföldi regionális irodájának vezetőjétől A reziliencia erősítésének, a coping technikák fejlesztésének és a rekreáció biztosításának jelentősége a segítő munkában különösen a válsághelyzetek kezelése során című továbbképzés megszervezésére. A májusi képzéshez hasonlóan most is a makói Grand Hotel Glorius adott helyt 2022. október 10-11-12-én a képzésnek, amelyen 19 fő falu- és tanyagondnok mellett 4 fő más szociális területen dolgozó szakember vett részt Bács-Kiskun, Békés, Csongrád-Csanád, Jász-Nagykun-Szolnok megyéből.

Képünkön a makói továbbképzés résztvevői

Tanyafórum Jászkarajenőn

A falu- és tanyagondnoki képzés új oktatási programját 2019 év végén engedélyezték. A képzési óraszám 260 órától 170 órára való csökkenése hatással volt minden tantárgyra, az annak keretében elsajátítandó tananyag tartalmára és mennyiségére. Nem került el a változás a terepgyakorlat megvalósítását sem, aminek továbbra is része a megyei gyakorlat, a szenior látogatások és a falu- vagy tanyafórum szervezése.

A 2021. június 14-től 2021. október 12-ig az NSZI szervezésében megvalósult pilot képzés egyik résztvevője volt Péntek József jászkarajenői tanyagondnok is, aki 2021. október 19-én tartotta meg a képzési program követelményeként a tanyafórumot, amivel hagyományt teremtett a településen. Ez év szeptember második hétvégéjén az ő kezdeményezésére újra összegyűltek a tanyasi lakosok (közel 30 fő) egy beszélgetésre, közös főzésre.

Akikre büszkék vagyunk...

Kishegyes kincsei

Azoknak, akik közületek rendszeresen járnak Kishegyesre, már nem tudunk sok újat mutatni, de azért csak találtunk valamit, amiről eddig kevés szó esett: Kishegyes szellemi értékéről.

Büszkék vagyunk a Kishegyesen született, illetve itt élő és alkotó irodalmárookra, írókra, költőkre, helytörténetírókra, azokra, akik innen indultak közelebbi és távolabbi tájakra, illetve olyanokra, akik Kishegyesen töltötték életük néhány esztendejét, mint például Jámbor Pál, aki műveivel a szabadságharc ügyét szolgálta, Hiador néven tevékenykedett, s az 1860-as évek elején segédlelkész volt Kishegyesen.

Annak ellenére, hogy egy kis településről van szó, Kishegyest az írók falujának is szokták hívni, mivel a közel négyezer fős településen több mint ötvenen adtak ki kötetet. Megemlíteném Cziráky Imrét, aki itt született és a második világháború utolsó éveiben került Kalocsára, írásaira a népies irodalom anekdotikus, szórakozó nyelvezete volt jellemző, Mihály bácsi személyében megalkotta a délvidéki Göre Gábort. Kalocsán van eltemetve.

Említhetném Dudás Kálmánt, a kiváló költőt és műfordítót, verseinek fő témája a táj és a szülőföldre való ragaszkodás, felbukkannak benne Kishegyes, azaz a szülőföld rögzött útjai. Ritkán megszólaló költő, műfordítóként a horvát Miroslav Krleža műveit fordította magyar nyelvre. Róla nevezték el a vajdasági magyarság egyik legszínvonalasabb irodalmi versenyét, a Dudás Kálmán vers- és prózamondó találkozót.

Vígh Rudolf Kishegyesen élő költő és prózaíró 1996-ban rövid, inkább csak úgymond „belső használatra” készült könyvében említést tesz Csabai Istvánról is, aki a szélvédett völgykatlanból egészen Sopronig sodródott, és aki a múlt század húszas-harmincas éveiben írott esszéiben és tanulmányaiban erősen konzervatív nézeteket fogalmazott meg. Olvashatunk Skallák Illésről, aki egészen Uruguayig, Brazíliáig jutott, kinek a Magvető kiadásában megjelent önéletrajza ezzel a mondat-

tal kezdődik: „A Telecskai-domboknak nevezett halmok mellett terül el Kishegyes, Bács-Bodrog megye közepe táján. Itt születtem én 1903.július 16-án”. Ugyancsak megemlíti a szerző Csillag Károly ügyvédet, újságíró, költőt és műfordítót, aki Stern Károlyként látta meg a napvilágot 1864-ben Kishegyesen, a Délvidék 1918-as megszállása után Borsod vármegyébe költözött, Budapesten halt meg 1943-ban.

Itt született Csépe Imre, aki igazi östehetség volt, verseit az ösztönlíra jellemzi, éppen emiatt jelentettek felüdülést a múlt század harmincas éveinek végén. E versének két sora volt a motója a Kreatív Kézműves Kör Pipacs, a mezők királynője című kiállításának, melyet a Nők Kishegyesi Fóruma 20 éves fennállása jegyében szerveztünk, és melyek így hangzanak: „Hiába hívnak rejtelmesebb tájak, / Vissza-intenek lángjukkal a pipacsok”.

Innen, Kishegyesről indult Németh István, aki előszeretettel írt elbeszéléseket Tündérkertről, ami valójában Kishegyes. Mi, kicsit idősebbek, ismerjük a szereplőket, köztünk éltek, ismerjük a helyszíneket, melyekről a novellák, tárcák születtek. Előszere-ttel írt gyermeknovellákat is. Nem mellesleg Németh Gábor falugondnokunk édesapja volt. Hogy pontosan hány könyve jelent meg, nem tudom, de nem hiába nevezték őt a vajdasági magyar irodalom fejedelmének, azt

hiszem ő volt az egyik leggyakrabban megjelenő magyar író. Halála után ide is tért vissza. Sírja a Nyugati temetőben a falura néz.

Dr. Virág Gábor művelődési és helytörténész, bár nem kishegyesi születésű, 1965-ben költözött ide. Szülőfaluja, Csantavér és Topolya mellett Kishegyes történetét is feldolgozta. Többek között 1999-ben megírta az Egy bácskai magyar népiskola krónikáját (A kishegyesi római felekezeti iskola története 1770–1920), majd a Kishegyes című helytörténeti tanulmányt. Feldolgozta a kishegyesi iparosság történetét, az iskola történetét, a kishegyesi tűzoltóság 140 évét stb. Munkája, kutatásai, fényképgyűjteménye és hagyatéka nagy értéket jelent a településnek.

Markovics Radmila nyelvész, költő, író. Bár ő sem Kishegyesen született, a második világháború Kishegyesre vetette, volt amikor munkája Újvidékre, Belgrádba szólította, de mindig itt élt és jelenleg is itt él. Értékes tanulmánya a Kishegyesi földművelés és állattartás szókinccse. Ezenkívül három novelláskötete jelent meg ezidáig, versei pedig különböző antológiákban.

Dr. Szőke Anna, Kishegyesen született és itt él a mai napig. Megírta a Kishegyesi Szent Anna templom történetét, Ez a falu más című könyvét, kézikönyveket írt óvónőknek, a kishegyesi Önkéntes Tűzoltó Testület

KOLLÁR ILONA (Toldi) 1937-2021

Ilonka néni, mindenki Illus nénije azon tagjaink közé tartozott, akire évekig lehetett építeni a Nők Kishegyesi Fóruma által szervezett kézműves programokat, legyen szó hímzésről, csuhézásról, tojásírásról, mézeskalács készítésről, nemezelésről. Külön figyelmet érdemelnek az általa készített kézimunkák. Munkásságával háromszor is kiérdemelte a Népművészet Mestere díjat, Kishegyes díszpolgára. Több évtizedes népi hagyomány-ápoló és alkotó munkája, áldozatos közösség-szervező tevékenysége elismerésül 2015-ben Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetésben részesült. Kitartóan harcolt azért, hogy a kézimunkában a népi motívumok, a természetes anyagok legyenek felhasználva.

Míg egészsége engedte, nem múlt el hét, hogy ne kukkantott volna be a Női Fórum piactéri épületébe. Szívesen osztotta meg tudását mind a felnőttekkel, mind a gyerekekkel. Bármerre jártunk, ajándékba sokszor az általa készített népművészeti alkotásokat: a díszes mézeskalácsokat, a csuhébabáit, a festett tojásait vihettük.

történetét, illetve több kötete jelent meg, melyek alapul szolgálnak Kishegyes társadalmi néprajzához. És hadd tegyek említést még Vigh Rudolfról, aki Kishegyes első könyvtárosa, újságíró, szerkesztő. Verseskötetei, novelláskötetei jelennek meg, s ő a Topolyai füzetek című sorozat magyar szerkesztője.

Itt már lassan meg is állnék. Nem azért, mert már nincs kiről beszélnem, hiszen ekkor még nem is szóltam Csordás Mihályról, Maronka Jánosról, Matijevics Lajosról, Papp Kánya Imréről, Papp P. Tiborról, ifj. Virág Gáborról, Bognár Attiláról, Szerbhorváth

Györgyről, Sáfrány Attiláról, Molnár Krekity Olgáról, Nagy Farkas Du-dás Erikáról..., és bizonyára akad, akit kifelejtettem. Beszámolhatnék a több mint 20 éves Dombosfestről, a Dombosi remix irodalmi rendezvényről, a Hegyesi Literatúráról.

Ki hagytam a sorból Rúzs Magdit és Lajkó Félixet, vagy a pápának is orgonáló Kádár Sándort, Talpai Lórántot, alias San Laurentinoról, akinek elektronikus szerzeményei vezetik az európai és a világi top listákat. És hát a sportolók: Világos Adriana, a 18 éves, korosztályos gerelyvető világ-bajnok, felnőtt EB harmadik helye-

zettje, illetve Gvozdenovic Katarina, a szerbiai asztalitenisz válogatottunk. ANemzeti Vágtán is folyamatosan van képviselője a falunak, Cékus Árpád és Cékus Noémi személyében, Erdei Dorka pedig helyezett is volt a kishu-szár vágtán.

Fontos még kiemelni, hogy a település határában volt az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc utolsó győztes csatája, amikor Guyon Richárd megfutamította a közel kétszeres túlerőben lévő Jellasics seregét. Ez a haditett felírta Kishegyest a magyar történelem legszebb oldalaira.

Zsidai Erzsébet

Régi barátság a miénk

ANők Kishegyesi Fórumának meghívására, idén három kisbusszal indultunk a határon átvágó baráti kapcsolatok ápolására. A Kelebiai önkormányzat udvarában szeptember 24-én reggel állt össze 17 fős kis csapatunk, és hogy az átkelésre ne kelljen órákat várni, idén Bajmokonál léptük át a határt.

Kishegyesen Zsidai Erzsébet, a fórum elnöke köszöntött bennünket és miután ki-kí lehetőségeihez mérten egymás egészségére üríthette a helyi ízeket tartalmazó poharak tartalmát, máris ínycsiklandozó lángosillat lengte be a „székház” udvarát. Erzsike pedig belekezdett mondandójába, ez alkalommal a település szellemi örökségéről, értékeiről beszélt nekünk. *(Lásd a 10. oldalon kezdődő írásunkat!)* A program következő részében, Major Márta, a Hesztia Nők Egyesületének elnöke mesélt arról, hogyan került hozzá Kollár Ilonka néni fehérhímezés hagyatéka – melyet az épületben ki is állítottak, így megtekinthettük ezt az értékes örökséget.

Ezt követően elsétáltunk a templomkertben lévő Mátyás- és Guyonmellszobrokhoz, a Virágh Gedeon emléktáblához. A Szent Anna Római Katolikus Templomban Mirnics József várt ránk, ő nem csak a templomról és az ott rejlő művészeti alkotásokról beszélt, hanem nagy vonalakban bemutatva Kishegyes történetét is. Innen a Vasút utcáig gyalogoltunk, ahol a Bandi-házban különféle ízesítésű és

fajtájú kézműves sört kóstolhattunk. Fontányi Andor, a Bandi-ház házigazdája elmesélte, hogyan jutott el a Bandi sör a házi sörfőzdéből a fogyasztókig. Természetesen mi is kaptunk belőle kóstolót. Emellett megtekinthettük Rokon Ilonka, alias Vass Szabolcs képeit, valamint Becskei Anikó természetfotóit is.

Mire a hosszú sétából visszaértünk a Női Fórum épületbe, már gőzölgő paprikás várt ránk, amivel vendéglátóink kedveskedtek nekünk. Hazaindulás előtt tettünk még egy kis kitérőt, Erzsike megmutatta nekünk a Hegyalja utcát, a Dombos feszt helyszínét, ahol a „dombosi” lángos is képviselteti magát minden évben.

Bozóki Imre
anyagondnok

Magyarország fái

Gyertyán

A közönséges gyertyán (*Carpinus betulus*) hazája Európa, Kis-Ázsia, Irán. Hazánkban főleg a középhegységben, hűvösebb hegyvidéki erdőkben, a kocsánytalan tölgyesek és a bükkösök közötti átmeneti zónában fordul elő.

A növény 20-25 m magas, gömbölyded koronájú fa. Zömmel lombhullató fa, néha cserje termetű. A törzse sokáig szürke színű, csavarodott, kezdetben sima, később pikkelyes kérgű.

A levél széle kétszeresen fűrészkes, a levél lemeze ősszel sárgára színeződik. Egylaki virágai lombfakadás előtt, áprilisban nyílnak. Makkocskaszerű termés októberben érik, háromkaréjú kupacs tövében található.

Természetes helyen mélyebb rétegű, jobb minőségű, üde talajokon él csapadékos körülmények között. Rosszabb termőhelyeken lassabban fejlődik, jó árnyéktűrő, nem fagyérzékeny, többől könnyen megújul. A szép

Közönséges gyertyán oszlopos fajtája szoliter növényként felhasználva

Gyertyánból nyírott különleges alakfák a villamos sínek között Budapesten

ősz lombszíné miatt szoliter fának, parkfának is ültetjük, de a tájfasításban is fontos szerepe van. Jól nyírható, ezért magas sövény kialakítására is alkalmas. Barokk kertekben magas sövények kialakítására használták. Fája kemény, szívós, jól megmunkálható, kiváló szerszámművel.

Fajtái között oszlopos növekedésűek a Columnaris és a Fastigiata, amelyek megfelelő helyen sorfának is alkalmasak. Széles ernyő alakú fajta a Pendula, amelynek ágai előbb vízszintesen állnak, majd később a végük lefelé csüngenek.

Dr. Lévai Péter

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a **Falugondnokok**

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Irinyi u. 17.

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörsz Zelenák Katalin

Sümeziné Ország Edit, Kovács Edit

Tördelő: **Almási László**

Rajz: **Vida Ágnes**

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét

„Akié a föld, azé a jövő... de csak azé lehet a föld, aki együtt él vele, közel áll hozzá, aki megérti a föld szavát... magyarnak lenni Erdély földjén annyit jelent, mint mindig egy lépéssel előbb lenni... egy kicsit többnek lenni minden tekintetben... többet dolgozni, többet szenvedni, többet adni, többet tudni, többet érezni, többet gondolkodni... okosabbnak lenni, hajlékonyabbnak lenni... meghajolni a viharban, mint a mezősegi gyertyánfa, földig hajolni, ha kell... de meg nem törni soha! A fenyő hasad, a tölgyfa törlik, de a gyertyán hajlik, mint az acélrugó és kiegyenesedik újra meg újra... Erdély földjén csak a gyertyán-embernek van jövője.”

(Wass Albert)